

N.B.:

1. Question No. 1, 2, and 3 are compulsory.
2. Answer any TWO questions from the rest.
3. Draw suitable diagrams maps wherever necessary.
4. Use of map-stencil is allowed.

Q.1 A) Mark and name the following on the outline map of India: [5]

- i) Major Industrial city in North India
- ii) State known for the longest length of 'State Highways'
- iii) State known for the largest export of Tea.
- iv) Well-known pilgrim place in Maharashtra.
- v) Mumbai Metropolitan Region

B) Match the following Indian Railway 20mts with their respective head quarters:- [5]

<u>Indian Railway Zones</u>	<u>Headquarters</u>
i) Western Central Railway	Hubli
ii) Western Railway	Allahabad
iii) North-Western Railway	Jabalpur
iv) North-Central Railway	Churchgate, Mumbai
v) South-Western Railway	Jaipur

Q.2 Represent the following data with suitable cartographic technique. (choropleth) on the map of India :- [10]

<u>States</u>	<u>Sex Ratio, 2001</u>
Jammu & Kashmir	892
Uttar Pradesh	898
Maharashtra	922
Gujrat	920
Kerala	1058
Tamil Nadu	987
Rajasthan	921
Orissa	972
Punjab	876
Bihar	919

Interpret the result

Q.3 Write Short Notes on (Any TWO) [10]

- i) Raw-material oriented industries
- ii) India's foreign trade policy

- Q.4** Define 'Industrial Region'. Mention various Industrial Regions of India. Discuss India's Western Industrial Region in detail. [10]
- Q.5** Discuss prospects and problems faced by Tourism Industry in India. [10]
- Q.6** Describe the problems faced by the small and marginal farmers in India. [10]
- Q.7** Explain in detail the impact of globalisation on Indian Economy. [10]

वेळ : २ तास

मराठी भाषांतर

गुण : ५०

सूचना :-

१. प्रश्न क्र. १, २ व ३ आवश्यक आहेत
२. उरलेल्यांपैकी कोणतेही दोन सोडवा.
३. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढावेत.
४. नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास अनुमती आहे.

प्र.१ अ) भारताच्या नकाशात खालील घटक दाखवून त्यांची नावे लिहा : (५)

१. उत्तर भारतातील प्रमुख औद्योगिक शहर
२. सर्वात जास्त लांब 'राज्य महामार्ग' असणारे राज्य
३. सर्वात जास्त चहा-निर्यात करणारे राज्य
४. महाराष्ट्रातील प्रसिध्द धार्मिक स्थळ
५. मुंबई महानगर प्रदेश (MMR)

ब) खालील दिलेल्या भारतीय रेल्वे विभाग व त्यांच्या मुख्यालयांच्या जोड्या लावा. (५)

<u>भारतीय रेल्वे विभाग</u>	<u>रेल्वे मुख्यालय</u>
१. पश्चिम मध्य रेल्वे	हुबली
२. पश्चिम रेल्वे	अलाहाबाद
३. उत्तर-पश्चिम रेल्वे	जबलपुर
४. उत्तर-मध्य रेल्वे	चर्चगेट, मुंबई
५. दक्षिण-पश्चिम रेल्वे	जयपुर

प्र.२ खालील माहिती योग्य नकाशा शास्त्रीय तंत्र (समदाटी छाया पध्दती) वापरून तंत्र वापरून नकाशा तयार करा व त्याचे विश्लेषण करा: (१०)

<u>राज्य</u>	<u>लिंग गुणोत्तर प्रमाण, २००१</u>
जम्मू व काश्मिर	८९२
उत्तर प्रदेश	८९८
महाराष्ट्र	९२२
गुजरात	९२०
केरळ	१०५८
तामिळनाडू	९८७
राजस्थान	९२१
ओडिसा	९७२
पंजाब	८७६
बिहार	९१९

- प्र.३ टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) (१०)
१. कच्च्या मालाशी संलग्न कारखाने
 २. भारताचे परकीय व्यापार धोरणे
 ३. भारतातील सेझ विशेष आर्थिक क्षेत्र
 ४. भारतामधील सामाजिक विकासाची विषमता
- प्र.४ 'औद्योगिक प्रदेश' म्हणजे काय ? भारतातील विविध औद्योगिक प्रदेश सांगा. भारतातील पश्चिम औद्योगिक प्रदेश हयावर सविस्तर चर्चा करा. (१०)
- प्र.५ भारतातील पर्यटन उद्योगाचे भविष्य व त्यांना भेडसावणाऱ्या विविध समस्यांवर चर्चा करा. (१०)
- प्र.६ भारतातील लहान व सिमांत शेतकरी हयांना भेडसावणाऱ्या समस्यांचे वर्णन करा. (१०)
- प्र.७ जागतिकीकरणामुळे भारतीय अर्थव्यवस्थेवर होणारे परिणाम सविस्तर स्पष्ट करा. (१०)

* * * *

- i) Western Central Railway Hubli
- ii) Western Railway Allahabad
- iii) North-Western Railway Jaipur
- iv) North-Central Railway Churchgate, Mumbai
- v) South-Western Railway Jaipur

Q.2 Represent the following data with suitable cartographic techniques (choropleth) on the map of India :- (10)

States	Sex Ratio, 2001
Jammu & Kashmir	892
Utt. Pradesh	891
Maharashtra	922
Gujrat	920
Kerala	1058
Tamil Nadu	987
Rajasthan	921
Orissa	972
Punjab	876
Bihar	919

Interpret the result